

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра педагогіки, методики викладання іноземних мов й
інформаційно-комунікаційних технологій

Кваліфікаційна робота бакалавра з методики навчання іноземної мови на
тему: **«Формування іспанськомовної компетентності в діалогічному
мовленні в учнів 6 класу засобом роліової гри»**

Допущено до захисту

« ___ » _____ року

Студентки групи СОі01-19

Педагогічного факультету романо-
германської та української філології

Освітньо-професійної програми

Іноземні мови та літератури
методика навчання іноземних мов і

зарубіжної літератури (іспанська і
друга західноєвропейська мова)

спеціальність 014 Середня освіта

Вегери Анастасії Сергіївни

*Завідувач кафедри педагогіки,
методики викладання іноземних
мов й інформаційно-комунікаційних
технологій*

_____ Черниш В. В.

Науковий керівник:

доктор педагогічних наук, професор

Бігич Оксана Борисівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

План

ВСТУП:	1
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ ШОСТОГО КЛАСУ ЗАСОБОМ РОЛЬОВОЇ ГРИ	5
1.1. Компетентність у діалогічному мовленні як цільова для формування в основній школі	5
1.2. Вікові особливості учнів шостого класу в контексті особистісно-діяльнісного підходу	9
1.3. Рольова гра як сучасний засіб формування компетентності у діалогічному мовленні	14
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ ШОСТОГО КЛАСУ ЗАСОБОМ РОЛЬОВОЇ ГРИ	17
2.1. Етапи формування компетентності в діалогічному мовленні	17
2.2. Підсистема вправ для формування компетентності в діалогічному мовленні	20
2.3. Фрагменти уроків іспанської мови з формування компетентності в діалогічному мовленні з використанням рольової гри	22
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ <u>29</u>	

ВСТУП

Отже, необхідність підготовки сучасного школяра до міжнародного спілкування з урахуванням вищеперерахованих чинників зумовлює **актуальність теми.**

Мета курсової роботи передбачає теоретичне обґрунтування та практичне розроблення методики формування в учнів шостого класу іспанськомовної компетентності в діалогічному мовленні засобом рольових ігор.

Об'єктом дослідження є рольова гра як засіб формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу.

Предметом дослідження виступає методика формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу засобом рольової гри.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- визначити іспанськомовну компетентність у діалогічному мовленні як мету формування у шостому класі
- охарактеризувати вікові особливості молодшого підлітка як активного суб'єкта іспанськомовної освіти в контексті особисто-діяльнісного підходу
- обрати рольову гру як ефективний засіб формування іспанськомовної компетентності в діалогічному мовленні
- окреслити етапи та підсистему вправ для формування іспанськомовно компетентності в діалогічному мовленні
- укласти фрагменти уроків з формування іспанськомовної компетентності в діалогічному мовленні, а також добірку рольових ігор та апробувати їх під час педагогічної практики.

Для досягнення визначених завдань були використані такі **методи наукового дослідження:**

– *теоретичні* – аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних джерел з методики навчання іспанської мови та суміжних з нею наук з метою визначення теоретичних засад дослідження; аналіз чинної програми з іспанської мови для шостого класу з метою визначення вимог до рівня сформованості в учнів іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні; критичний аналіз дидактичного матеріалу для навчання діалогічного мовлення в підручнику іспанської мови для учнів шостого класу (Редько В. Г., Береславська В. І. Іспанська мова) з метою оцінювання його ефективності.

– *емпіричні* – порівняння та узагальнення досвіду навчання іспанської мови в Навчально-виховному комплексі № 176 імені Мігеля де Сервантеса Сааведри міста Києва та наукове спостереження за процесом формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу з метою виявлення ефективних навчальних прийомів та виявлення дотичних засобів навчання; пробне навчання іспанськомовного діалогічного мовлення у шостому класі з метою апробації укладених фрагментів уроків у природних умовах.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше* теоретично обґрунтовано, розроблено й апробовано в освітньому процесі методику формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу засобом рольової гри, яка передбачає поетапне формування складників цієї компетентності та використання дотичної підсистеми вправ; *вдосконалено* складники особистісно-діяльнісного підходу до учня шостого класу як активного суб'єкта іспанськомовної освіти; *набуло подальшого розвитку* використання рольової гри як сучасного засобу формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в укладанні фрагментів уроків з формування іспанськомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів шостого класу з теми “En el restaurante”, розроблення дотичних рольових ігор.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, який налічує ... найменувань, і додатків.

1.1. Компетентність у діалогічному мовленні як цільова для формування в основній школі

Компетентність в діалогічному мовленні є метою формування в основній школі. Сучасна методика навчання іноземних мов визначає компетентність в діалогічному мовленні (КДМ) як здатність реалізовувати усномовленнєву комунікацію у діалогічній формі в життєво важливий для певного віку сферах і ситуаціях спілкування відповідно до комунікативного завдання. [1, ст. 302]

Мовленнєва діяльність включає в себе цілеспрямовану передачу думок засобами мови під час взаємодії людей між собою, при цьому «говоріння» та «слухання» є посередниками між системою мови та мовленнєвими текстами. В. фон Гумбольдт, який вперше розглянув сутність такої діяльності, стверджував, що це «кореляція двох процесів, що доповнюють один одного, з яких один розпадається на фази формування мовлення – думки та його звукового зашифрування, а інший – протилежний за своїм напрямом процес – складається з дешифрування і подальшого відтворення думки, опираючись на знання мови і свій особистий досвід» [цит. за 2, с. 16]

Дослідження в психології стверджують, що для розвитку ДМ характерна наявність мотивації, але під час навчання самотійно мотив може і не виникати, тому в цьому разі важливо зацікавити школярів до участі в диспуті, надати їм можливість для передачі почуттів та вираження своєї думки. Не менш важливим аспектом ДМ є його ситуативність, адже зміст спілкування у більшості випадків можна зрозуміти тільки з урахуванням контексту та ситуації, що виникла. Також, як зазначає Ю. І. Пассов «самі зовнішні обставини ситуації можуть у момент мовлення не бути наявними (переживання, спровоковані минулими подіями, життєвий досвід, спільні відомості та ін.), проте вони є у свідомості комунікантів і обов'язково включені в неї» [цит. за 3, с. 147].

Крім вищезазначених, ДМ має ще й визначальні мовні особливості:

- у ДМ має риси зверненості, оскільки, вступаючи в комунікативну взаємодію, в учасників виникає контакт, який стає основою для подальшої взаємодії;
- ДМ має в собі емоційний компонент, який виражається жестами, мімікою та інтонаціями, що відповідають ситуації під час комунікації;
- ДМ має спонтанний характер, оскільки його не можна спланувати заздалегідь, і поведінка учасників залежить від багатьох факторів;
- ДМ передбачає взаємодію двох або більше учасників, кожен з них виступає як у ролі мовця, так і слухача, тільки за умови дотримання двостороннього характеру буде досягнуто взаєморозуміння між учасниками діалогу;
- ДМ може бути еліптичним, тобто деякі частини речення можуть бути опущені під час розмови, якщо співрозмовники мають спільну ситуацію, вживають позамовні засоби та є обізнані про обставини дійсності. Однак, зміст може бути легко відновлений з контексту попередніх висловлювань.;
- під час ДМ часто використовуються «готові» мовленнєві одиниці, які призначені для залучення уваги співрозмовника, висловлення вдячності, обміну вітаннями, для підтвердження або роз'яснення почутого;
- в ДМ є звичка використовувати «заповнювачі мовчання», які часто вживаються для заповнення пауз чи під час пошуку правильної відповіді. (Ісп.: Bueno; Pues; Mira; O sea; Entonces; Bueno, pues [4])

Діалогічне мовлення має важливе значення для формування соціальної компетентності учнів. Вміння ефективно спілкуватися з іншими людьми допомагає учням розвивати навички співпраці, емпатії та толерантності. Це особливо важливо у сучасному світі, де люди з різних культур, націй та релігій спілкуються між собою.

Крім того, компетентність у діалогічному мовленні є необхідною для успішного навчання в школі та пізнішого життя. Учні повинні вміти

висловлювати свої думки та ідеї на уроці, взаємодіяти зі своїми однокласниками та вчителями, а також спілкуватися з представниками різних професій.

Учні можуть навчитися діалогічному мовленню, зокрема, через рольові ігри, дебати, дискусії, ігри на зразок "мікрофону", де кожен учасник має обмежений час для висловлювання своєї думки. Такі вправи допомагають учням розвивати навички ефективного спілкування, аналізувати інформацію та доводити свої погляди.

У сучасному світі дуже важливо знаходити підхід до дітей і не нехтувати сучасними технологіями. До того ж використання технологій дозволяє створювати більш ефективні та цікаві умови для навчання.

Наприклад, використання інтерактивних дошок, спеціальних програм та ігрових технологій може допомогти залучити учнів до процесу навчання та зробити його більш зрозумілим та доступним для кожного. Крім того, такі методи дозволяють створювати різноманітні ситуації для діалогічного мовлення, що допомагає учням розвивати навички спілкування та адаптуватися до різних ситуацій. До того ж це можуть бути відеоконференції, вебінари, форуми, чати та інші інтернет-ресурси, які допомагають учням взаємодіяти та спілкуватися з іншими людьми з різних куточків світу.

Згідно з чинною програмою з іспанської мови 2022-2023 років на кінець шостого класу учні повинні знати: прості повсякденні ввічливі форми привітання і звертання; прості мовні кліше. Також учень повинен вміти: спілкуватися досить легко в реальних та умовних комунікативних ситуаціях, якщо співрозмовник допоможе в разі необхідності; вести прості повсякденні розмови без надмірних зусиль; ставити запитання і відповідати на запитання, обмінюватися думками та інформацією на близькі/знайомі теми у передбачуваних повсякденних ситуаціях. [5, ст. 17]

Отже, компетентність у діалогічному мовленні є важливою для формування мовленнєвої та соціальної компетентності учнів в основній школі. Щоб досягти цієї мети, необхідно створити сприятливу атмосферу для

навчання та використовувати різноманітні методи та прийоми для розвитку діалогічного мовлення учнів.

1.2. Вікові особливості учнів шостого класу в контексті особистісно-діяльнісного підходу

Особистісний складник підходу передбачає особистісний й інтелектуальний розвиток учня, діяльнісний складник підходу – навчальний і комунікативний розвиток школяра.

Так, особистісний розвиток передбачає передусім формування в учнів мотивів щодо оволодіння іспанськомовною компетентністю в діалогічному мовленні, інтелектуальний розвиток – розвиток й удосконалення пізнавальних процесів (уваги, пам'яті, уяви, мислення, сприймання), задіяних у процесі оволодіння школярами іспанськомовною компетентністю в діалогічному мовленні, та емоційно-вольових якостей.

Діяльнісний розвиток передбачає формування у школярів умінь учіння й стратегій оволодіння іспанськомовною компетентністю діалогічного мовлення під час їхньої класної і позакласної роботи з іспанської мови, а також формування й удосконалення видів іспанськомовної мовленнєвої діяльності.

Мотиваційний розвиток є надзвичайно важливим для того, аби учні відчували інтерес до вивчення іспанської мови. Загалом, мотивація в контексті навчання може бути визначена як сукупність інтересів, потреб, емоцій, переконань, ідеалів та установок, які спонукають учнів до активної діяльності. Відповідна мотивація може стимулювати учнів до самостійної ініціативи та прагнення до навчання, а також спонукає їх до максимальних зусиль у різних навчальних ситуаціях.

Дуже важливою частиною правильної мотивації – є мотив. Він має бути підібраний, враховуючи психологічні особливості розвитку школярів, та відповідати їх віковій категорії. Як вважав С. Максименко: «Мотив – внутрішній рушій, що спонукає людину до діяльності». [цит. за 6, ст. 235]

Для школярів шостого класу мотивами для вивчення іспанської мови можуть бути: бажання здобути нові знання та навички, що можуть бути корисними в майбутньому; прагнення розуміти та спілкуватися з людьми з

різних країн; змога подорожувати та пізнавати світ; можливість підвищити свій професійний рівень в майбутньому; бажання відкрити для себе нові можливості та горизонти.

Що стосується інтелектуального розвитку, то він виступає рушійною силою в процесі вивчення іспанської мови. Оскільки під час уроків відбувається опанування великої кількості навичок, що стануть у нагоді під час активного використання мови. Однак, уроки іспанської мови не завжди цікаві учням через свою одноманітність, що пов'язана з постійним процесом набуття теоретичних знань, формування нових умінь та навичок. Вчителі часто забувають про практичне застосування цих навичок (або наявне лише «механічне» відтворення навичок), що насправді є дуже важливим для учнів 6 класу.

Тож під час навчання учнів шостого класу варто використовувати:

1. Визначення показників, які відображають інтелектуальні та пізнавальні здібності, та потенціал особистості.
2. Розробка комплексу діагностичних матеріалів для оцінювання рівня розвитку творчого мислення учнів з різних вікових груп.
3. Систематичне відслідковування якості навчання та розвитку творчої компетентності учнів.
4. Розроблення гнучких моделей організації навчального процесу, які відповідають здібностям та інтересам учнів.
5. Використання продуктивних навчальних технологій з метою стимулювання творчості учнів.
6. Впровадження інформаційних технологій та посилення самостійної роботи учнів.
7. Формування позитивної мотивації до навчання та до вибору майбутньої професії.
8. Допомога учням у формуванні стратегії життєвого проектування та самореалізації своїх потенційних можливостей. [7]

Розвиток емоційного інтелекту – запорука успішного навчання. При цілісному сприйнятті навчального матеріалу учень не просто аналізує події, а також переживає їх емоційно. Для учнів основної школи емоційно значущі ситуації є важливими для самовираження, створюючи таким чином "базу" для засвоєння нових знань. Коли знання набувають емоційного забарвлення, це стимулює учня до подальшого пізнання, дослідження та вивчення. Освіта, яка активно використовує емоційну складову, допомагає формувати цілісне ставлення до знань, світу та до інших людей.

Соціологи стверджують, що перебування під постійним тиском учителів та батьків, учень переживає стрес і стає дратівливим. Для уникнення таких наслідків, як емоційна інтоксикація, варто контролювати рівень емоційних навантажень та цілеспрямовано зменшувати стресові фактори, що породжують негативні емоції. [8, ст. 12]

Варто приділяти багато уваги розвитку емоційного інтелекту учнів шостого класу. Емоційний інтелект передбачає наявність певних якостей:

1. Відкритість новому досвіду
2. Внутрішня свобода
3. Емоційна стабільність
4. Адекватна самооцінка
5. Рефлексивність і спонтанність [9, ст. 2]

Вольовий розвиток учнів шостого класу – це процес формування волі, як внутрішньої риси особистості. Цей процес має велике значення для життєвого успіху, зокрема для успішного навчання. Оскільки формування вольового розвитку характеризується такими якостями, як: самодисципліна, самоконтроль, вміння планувати та організовувати свій час, контроль власних емоцій та впевненість у своїх можливостях.

Для досягнення вольового розвитку важливо використовувати методи та прийоми, які допоможуть у формуванні учнівської волі. До таких методів можна віднести: позитивне мотивування, розвиток самостійності та

відповідальності, формування цілей та планування дій, систематичну практику та використання технік самоконтролю. [12, ст. 63]

Навчальний розвиток в учнів шостого класу відіграє важливу роль у формуванні нових знань. Для шестикласників характерні такі риси як: пізнавальна активність та допитливість, пізнавальні інтереси та зацікавленість у всьому, що виходить за рамки його життя.

З шостого класу починається інтелектуалізація пізнавальних процесів, таких як: увага, пам'ять, уява, мислення та мовлення. Активного розвитку, насамперед, зазнає логічна пам'ять, але починає сповільнюватися механічна пам'ять. Цей процес пов'язаний за збільшенням обсягу інформації, яку потрібно засвоїти. Також у цьому віці словесно-логічне мислення вже сформоване на певному рівні і відштовхуючись від нього починається становлення теоретичного рефлексивного мислення, що являє собою характеристику високого рівня розвитку інтелекту. Для цього мислення є важливим розуміння навчального матеріалу, а не заучування його напам'ять. [10]

Мовленнєвий розвиток учнів, перш за все, спрямований на удосконалення комунікативних умінь та навичок. Покращення всіх видів мовленнєвої діяльності – аудіювання, читання, говоріння і письмо є дуже важливим аспектом цілісного розвитку учнів шостого класу. Також у цьому віці учні вже володіють достатнім словниковим запасом, але для досягнення більшої лексичної точності потрібно вивчати нові слова, граматичні та мовні конструкції включати їх в своє мовлення та вдосконалювати вимову. [11, ст. 45]

На цьому етапі важливим є також активний розвиток комунікативних навичок, а саме – вміння правильно висловлювати свої думки та почуття, використовувати невербальні засоби комунікації (жести, міміка, тональність голосу), слухати та розуміти співрозмовника.

Отже, молодші підлітки шостого класу потребують всебічного розвитку, який допоможе їм сформуватися як особистостям та набути якісних знань. На

цей розвиток мають впливати, як батьки так і шкільні вчителі. Учні мають відчувати свободу самовираження та зацікавленість в набутті нових інтелектуальних здібностей. Цього можна досягти лише якщо враховувати вся вище зазначені аспекти та потреби молодших підлітків.

1.3. Рольова гра як сучасний засіб формування компетентності у діалогічному мовленні

Дидактичні ігри відіграють велику роль у навчанні учнів. Вони їх зацікавлюють сприяють кращому запам'ятовуванню та засвоєнню інформації. Ігри допомагають розширити ерудицію, вчать працювати зі словником, дають можливість тренувати пам'ять, заглиблюватися в тонкощі мови, але при цьому не втрачають своєї розважальності. [12]

Існує класифікація методів навчання діалогічного мовлення:

- а) комунікативні методи (групові дискусії, лекції, проблемні ситуації);
- б) ігрові методи (дидактичні ігри, рольові, ділові ігри);
- в) конструктивні (проблемне навчання, програмоване навчання);
- г) корекційні методи (аутотренінг, ігрова психотерапія, психодраматична корекція)

Використання рольової гри є ефективним методом навчання іспанської мови, оскільки допомагає забезпечити комунікативно спрямоване навчання. Вона збуджує мотивацію учнів до вивчення іспанської мови, дозволяє враховувати психологічні особливості, інтереси, сферу діяльності учнів, моделюючи реальні ситуації спілкування.

Під час гри учасники відіграють ролі різних персонажів, що дозволяє їм відчувати себе в інших ролях та спробувати на собі різні ситуації. Це допомагає розвивати навички емпатії та співчуття, а також навчитися міркувати над сказаним, слухати та розуміти інших людей.

Рольова гра відбувається у кілька етапів. Спочатку викладач повідомляє тему, мету, інформує учасників про зміст кожної ролі, після чого створюються рольові групи. Далі відбувається опановування ролей і з'ясування суті проблемного питання чи ситуації. Протягом наступного етапу учасники гри готуються до обговорення проблеми чи програвання ситуації.

Рольова гра дозволяє розвивати навички взаємодії та співпраці в групі. Учасники повинні працювати разом, щоб досягти спільної мети або вирішити

спільну проблему. Це допомагає розвивати навички комунікації та співпраці в групі.

Загалом, рольова гра має такі навички та характеристики:

- Рольова гра є моделлю спілкування, яка передбачає відтворення реальної ситуації у її найважливіших аспектах, де мовна та немовна поведінка партнерів взаємодіють між собою, так само як у реальному житті.
- Рольова гра допомагає залучити учня до процесу, що відбувається, збільшуючи його особисту зацікавленість. Студент втілюється у роль, що дозволяє йому бути часткою ситуації, не використовуючи свою власну особистість, але використовуючи ідентифікацію з роллю. Це має позитивний вплив на результати та сприяє кращому засвоєнню дисципліни.
- Рольова гра сприяє розширенню асоціативної бази у процесі засвоєння матеріалу.
- Рольова гра сприяє формуванню навчального співробітництва й партнерства. Тобто рольова гра – це організаційна форма, що сприяє створенню згуртованого колективу. Вона має виховне значення.
- Рольова гра, яка підтримує ідеї творчості, стимулює учасників до пошуку нових ідей та рішень, що допомагає їй мати значення в освітньому та розвиваючому процесах. [13, ст. 24 –25].

Рольова гра широко використовується для навчання діалогічного мовлення учнів. Компонентами рольової гри є:

1. Ролі
2. Навчально-мовленнєва ситуація
3. Рольові дії

Рольові ігри, які використовуються на уроках іспанської мови, повинні відповідати основним вимогам. По-перше, вони мають відповідати меті навчання діалогічного мовлення на кожному етапі навчання, а розрізняємо ми три етапи:

1. Засвоєння діалогічних єдностей;
2. Оволодіння мікродіалогами
3. Складання власних діалогів [14, ст. 67]

Кожен етап рольової гри має свої особливості, і також мають бути опори, які учні зможуть використовувати під час гри для кращого розуміння та засвоєння матеріалу. Також, варто зважати, що на різних етапах гри учні будуть мати різний рівень самостійності. По-друге, для кращої результативності, вчитель має враховувати психолого-вікові особливості учнів та зважати на їх інтереси. Учні природньо прагнуть до спілкування з однолітками. Це прагнення можна задовольнити шляхом використання рольової гри. По-третє, ситуації, які пропонує вчитель, мають бути близькі учням та відповідати реальному життю. Таким чином рольова гра буде сприяти розширенню контексту діяльності учнів та відбивати їх особистий досвід.

Орієнтуючись на етапи, в системі вправ навчання діалогічного мовлення можна розрізнити 3 групи:

- 1 група – вправи на засвоєння діалогічних єдностей;
- 2 група – вправи на оволодіння мікродіалогами на основі засвоєних діалогічних єдностей;
- 3 група – вправи на складання учнями власних діалогів різних функціональних типів.

В усіх трьох групах вправ може застосовуватися рольова гра.

Отже, рольова гра є ефективним засобом формування компетентності в діалогічному мовленні. Вона дозволяє розвивати мовленнєву компетентність, навички спілкування та комунікації, емпатію та співчуття, а також навички взаємодії та співпраці в групі.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІСПАНСЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ В УЧНІВ ШОСТОГО КЛАСУ ЗАСОБОМ РОЛЬОВОЇ ГРИ

2.1. Етапи формування компетентності в діалогічному мовленні

Якість засвоєння іспанської мови значною мірою залежить від рівня сформованості діалогічної компетентності учнів, оскільки серед низки компетентностей цей вид є одним з ключових та найважливіших. Він виступає важливою частиною соціально-психологічного життя учнів.

Однією з основних завдань вчителя основної школи є формування діалогічної компетентності у школярів. Це означає, що він повинен бути готовий до розвитку учнів у цій сфері та мати комплекс необхідних умінь, зокрема гностичні, проєктувальні, конструктивні, комунікативні та організаторські.

Для навчання діалогічного спілкування, слід зазначити особливості комунікативного підходу до навчання іншомовного спілкування. Серед них зазначимо наступні:

- Мова розглядається як засіб спілкування. Перевага віддається оволодінню поняттями та функціями.
- Мова вивчається через особисту діяльність учнів. Вони є головними автономними суб'єктами навчання, які володіють когнітивними й метакогнітивними стратегіями та прийомами оволодіння мовою й іншомовним спілкуванням та відповідають за свої успіхи і невдачі.
- Урок іспанської мови розглядається як діяльність спілкування. Це означає відмову від домінування на уроках формальних мовних вправ на користь діяльнісно й інтелектуально-орієнтованих завдань, які дають змогу вивчати іспанську мову як основний засіб міжкультурного спілкування в процесі цього спілкування.
- Навчання видів мовленнєвої діяльності відбувається інтегровано.

- Типовими завданнями є заповнення інформаційних програм, розв'язання проблем, рольова гра, симуляція.
- Типовими формами інтерактивності є групова і парна робота.
- Змінюється роль вчителя в процесі навчання. Вчитель сприяє спілкуванню, допомагає учням досягти автономії у визначенні цілей та шляхів вивчення іспанської мови, оволодіти мовленнєвими, мовними, невербальними засобами комунікації.
- Змінюється ставлення до помилок. Вони неминучі і розглядаються, як свідчення процесу навчання. Рідна мова використовується зрідка, де необхідно, коли це виправдано складною ситуацією.

Гностичні вміння вчителя передбачають аналіз психолого-педагогічної літератури та виявлення рівня розвитку мовленнєвої діяльності учнів.

Проектувальні вміння включають здатність педагога прогнозувати та передбачати розвиток мовленнєвої діяльності кожного учня та групи в цілому, моделювати цілі, завдання, зміст та засоби мовленнєвої діяльності з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів.

Конструктивні вміння допомагають педагогу планувати мисленнєво-мовленнєву діяльність, відбирати доцільні форми та методи, передбачати труднощі у її реалізації, конструювати новітні засоби та прийоми.

Комунікативні вміння допомагають вчителю побудувати доцільні стосунки з учнями та створити сприятливе середовище для розвитку мовленнєвих інтересів, здібностей та нахилів учнів.

Організаторські вміння сприяють розвитку мовленнєвих умінь колективу учнів та кожного учня окремо, їх активності та ініціативи. Вчителі також організовують щоденну мовленнєву діяльність учнів. [16, ст.163]

Розвиток діалогічної компетентності є ключовим елементом для поліпшення процесу взаємодії між людьми. Цей процес включає в себе розуміння самого себе та навколишнього світу. Однією з основних функцій взаємодії є забезпечення можливості діалогічної взаємодії, яка дозволяє

демонструвати бажання розуміти та організувати ефективний спілкування. Розуміння відіграє важливу роль в будь-якій ситуації спілкування, а його відсутність може призвести до невдачі в процесі взаємодії. Розуміння є ключовою умовою для продуктивного спілкування, а розвиток взаєморозуміння та його складових, таких як розуміння себе, іншого та ситуації, представляє діалогічну компетентність особистості. Цей процес також передбачає особливість розуміння світу, його цінностей та моделей спілкування. У соціально-психологічному плані, розуміння можна розглядати як процес і результат осмислення, взаємодії своїх та інших переживань, уявлень та вчинків у ситуаціях спілкування [17, ст. 38-40].

Існує два основні підходи до навчання діалогічного мовлення: "зверху-вниз" та "знизу-вверх". Перший підхід полягає у навчанні діалогу-зразка, який потім можна варіювати та використовувати для створення власних діалогів в аналогічних ситуаціях спілкування. Другий підхід передбачає початок навчання зі створення елементів діалогу (реплік) та поступове переходження до самостійного складання діалогів на основі навчальної комунікативної ситуації, з можливістю прослуховування діалогів-зразків. Обидва підходи є ефективними у формуванні діалогічної компетентності, але кожен з них має свої переваги та недоліки. Наприклад, підхід "зверху-вниз" дозволяє швидше досягти результату, а підхід "знизу-вверх" розвиває творчі та аналітичні здібності учнів та студентів. Отже, вибір підходу до навчання діалогічного мовлення повинен залежати від конкретної навчальної ситуації та потреб учнів або студентів. [18].

2.2. Підсистема вправ для формування компетентності в діалогічному мовленні

Одна з основних практичних цілей навчання іспанської мови є оволодіння навичками та вміннями іншомовного говоріння в монологічній та діалогічній формах. Систему вправ ми розуміємо як, сукупність необхідних груп, типів і видів вправ, що виконуються в певній послідовності й у певній кількості, відповідають закономірностям формування навичок і вмінь у різних видах мовленнєвої діяльності в їх взаємодії та забезпечують максимально високий рівень оволодіння іспанською мовою.

Рольова гра допомагає учням відчувати себе в нових ситуаціях та розвинути навички взаємодії та спілкування з іншими людьми. Під час гри учасники відіграють ролі персонажів, що дозволяє їм відчувати себе в різних ситуаціях та зрозуміти думки, поведінку та емоції інших людей. Гра включає в себе створення персонажів з усіма характеристиками, конфліктні ситуації та різні завдання, що допомагає розвивати навички розв'язання проблем та співпраці в групі. [19, ст. 5].

Зазначаємо, що різні форми драматизації на уроках іспанської мови не тільки розвивають творчі здібності, уяву, активність школярів, а й здобувають та вдосконалюють навички діалогічного мовлення, формують логіку усного мовлення, розвивають вимову та позбуваються мовленнєвих недоліків. Учитель, використовуючи прийоми драматизації на уроках іспанської мови, може їх адаптувати виходячи з вимог програми, а також з рівня володіння учнями іспанською мовою. У цьому випадку він має можливість відібрати матеріал відповідно до потреб та очікувань своїх учнів, щоб подолати пасивність тих дітей, для яких вивчення мови саме по собі є важким завданням.

Підсистема вправ для формування компетентності в діалогічному мовленні може містити такі види вправ:

1. Вправи на розвиток уміння вести діалог: учні мають спілкуватися між собою, використовуючи нові лексичні одиниці, граматичні конструкції та моделі реплік.

2. Вправи на розвиток навичок слухання: учні слухають та розуміють, що говорять їхні однокласники, і відповідають на запитання з метою уточнення інформації.
3. Вправи на розвиток навичок усного мовлення: учні відтворюють раніше вивчені конструкції, моделі реплік та лексичні одиниці в межах конкретної ситуації.
4. Вправи на розвиток навичок читання: учні читають діалоги та вправляються у розумінні змісту, а також у відтворенні раніше вивчених конструкцій.
5. Вправи на розвиток навичок письма: учні пишуть діалоги в межах конкретної ситуації, використовуючи нові лексичні одиниці та граматичні конструкції.

Ці вправи можна виконувати у формі індивідуальних завдань, парних розмов, групових діалогів або міні-драматизацій. Використовуючи прийоми драматизації, учитель може зробити процес навчання більш цікавим та змістовним для учнів.

2.3. Фрагменти уроків іспанської мови з формування компетентності в діалогічному мовленні з використанням рольової гри

Комунікативний підхід є одним з найбільш ефективних методів навчання іспанської мови, який є стандартом у сучасній методиці викладання. Основною метою цього підходу є розвиток здатності студентів ефективно спілкуватися у мовленнєвих ситуаціях. Оволодіння фонетичними, лексичними та граматичними засобами мови є важливим етапом у процесі навчання, однак їх практичне використання у реальних ситуаціях є найбільш важливим. Розвиток умінь говоріння, аудіювання, читання та письма досягається завдяки активній участі учнів у різних мовленнєвих ситуаціях, які моделюють реальне спілкування.

Комунікативний підхід до навчання іспанської мови заснований на цілях, принципах, змісті та методах, які спрямовані на формування практичних навичок спілкування. У навчанні здійснюється формування умінь говоріння, аудіювання, читання та письма, через реалізацію цих видів мовленнєвої діяльності у процесі навчання. Один з найефективніших і раціональних методів навчання - рольова гра.

Рольова гра - це груповий метод навчання, в якому використовується структура з ролями, що регламентує діяльність та поведінку учнів. Рольова гра має важливе значення в активізації навчально-виховного процесу, оскільки стимулює пізнавальну та практичну діяльність учасників заняття, їх взаємодію та спілкування.

Сьогодні, у психолого-педагогічній науці існує безліч різних класифікацій рольових ігор. Однією з можливих є класифікація за типом використовуваних завдань та ролей. Згідно з цією класифікацією, існують навчально-рольові та ділові ігри. Основне призначення навчально-рольової гри полягає в тому, щоб забезпечити всебічний та глибокий аналіз тієї чи іншої проблеми, використовуючи так звані навчальні ролі. Ділова гра спрямована на те, щоб, імітуючи реальні ділові (професійні, побутові тощо) ситуації,

виконуючи «справжні», а не «навчальні» ролі, учні набували необхідних умінь та навичок для виконання різних видів практичної діяльності.

Організаційна одиниця рольової гри - це ситуація, що "розігрується". Вона розгортається в процесі заняття як окремий сюжет. У цей сюжет можуть бути включені як навчальні, так і реальні життєві проблеми, встановлюється необхідний та достатній набір ролей (учасників ситуації), які розподіляються між учасниками. Кожен учень, учасник гри, повинен виконати певну роль, дотримуючись рольових приписів від педагога протягом усієї гри. Рольова гра відіграє важливу роль у активізації навчально-виховного процесу, оскільки забезпечує активізацію пізнавально-оцінювальної та практичної діяльності учасників.

Рольова гра має наступні можливості та характеристики:

1. Рольова гра - модель спілкування. Вона припускає імітування дійсності в її найбільш істотних рисах: як і в самому житті, мовна й немовна поведінка партнерів тісно переплітається.

2. Рольова гра припускає посилення особистісної причетності до всього, що відбувається. Студент входить у ситуацію, хоча й не через своє «Я», але через «Я» відповідної ролі. Це позитивно позначається на результаті, і, як підсумок, на засвоєнні іспанської мови.

3. Рольова гра сприяє розширенню асоціативної бази у процесі засвоєння мовного матеріалу.

4. Рольова гра сприяє формуванню навчального співробітництва й партнерства. Тобто рольова гра - це організаційна форма, що сприяє створенню згуртованого колективу. Вона має виховне значення.

5. Рольова гра, у якій заохочується всяка вигадка, відкриває більші можливості для винахідливості, що визначає її освітнє й розвиваюче значення. [19, с. 24 –25]

Протягом педагогічної практики з іспанської мови був задіяний саме цей метод розвитку діалогічного мовлення. Ми переконалися, що він дійсно є дуже ефективним та допомагає учням розвивати свої комунікативні навички.

Під час рольової гри на тему «En el restaurante», учні активно використовували засвоєну лексику та вчилися здійснювати мовлення на понад-фразовому рівні. Завдання полягало у тому, що учні мали розіграти діалог. Вони розподілялися на групи по 2 чоловіка і обирали хто буде клієнтом, а хто – офіціантом. Отримували картки з назвами страв, напоїв та десертів.

Приклад діалогу:

Офіціант: ¡Buenos días! ¿En qué puedo ayudarte hoy?

Клієнт: Hola, quisiera hacer un pedido, por favor.

Офіціант: Claro, por supuesto. ¿Qué te gustaría pedir?

Клієнт: Quiero una pizza de jamón y queso, por favor.

Офіціант: Perfecto, ¿algo más?

Клієнт: Sí, también quiero una ensalada verde.

Офіціант: Claro, ¿algo para beber?

Клієнт: Quiero una limonada, por favor.

Офіціант: Muy bien, ¿quieres algo más?

Клієнт: No, eso es todo. ¿Cuánto cuesta?

Офіціант: El total es de 15 euros. ¿Pagas en efectivo o con tarjeta?

Клієнт: Pagaré con tarjeta, por favor.

Офіціант: Perfecto, ¿me das tu tarjeta, por favor?

Учням сподобалося таке завдання і вони були достатньо захоплені процесом створення діалогів.

Таким чином, можна вважати, що головне завдання – зацікавити учнів процесом вивчення іспанської мови та покращення їх навичок діалогічного мовлення було успішно виконано.

Висновки

Протягом виконання роботи всі поставлені завдання були вирішеними.

1. Мета формування іспанськомовної компетентності в діалогічному мовленні в учнів шостого класу полягає в активному розвитку навичок усного мовлення, розуміння на слух, вживання граматичних правил та лексичного запасу для виразного та правильного спілкування з іспаномовними співрозмовниками.

2. Учні шостого класу (молодші підлітки) вважаються одними з найбільш активних та цікавих груп учнів в контексті іспанськомовної освіти. Це пов'язано з тим, що вони мають велике бажання досліджувати світ, брати участь у колективних діях. Вони також хочуть бути визнаними за свої досягнення та отримувати позитивні оцінки від оточуючих.

3. Рольова гра є ефективним засобом формування іспанськомовної компетентності в діалогічному мовленні. Рольова гра допомагає учням розвивати навички вживання мови в реальних ситуаціях та вивчати нові слова та вирази, що використовуються в конкретних контекстах.

4. Етапи та підсистеми вправ були окреслені в процесі виконання роботи детально та відповідно до всіх вимог.

5. Фрагменти уроків з використанням рольової гри були укладені та використані під час педагогічної практики.

Тестування, яке було проведене до початку практики засвідчило те, що в учнів достатньо висока мотивація у вивченні іспанської мови, але мотивами виступають різні фактори.

Отже, використання рольової гри для навчання іспанськомовного діалогічного мовлення учнів шостого класу підвищує ефективність навчального процесу.

Використані джерела:

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич [та ін.] / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Гірняк С. До питання про розмежування та взаємозв'язок понять «Мова», «Мовлення» і «Мовленнєва діяльність» / С. Гірняк // Проблеми гуманітарних наук: Наукові записки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Ред. кол. Т. Біленко (головний редактор), М. Федурко, П. Мацьків та ін. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2011. – Випуск двадцять шостий. Філологія. – 261 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. Авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с
4. Marisol García Romero Análisis de marcadores discursivos en ensayos escritos por estudiantes universitarios, 2005 Url:[Análisis de marcadores discursivos en ensayos escritos por estudiantes universitarios \(scielo.org\)](https://scielo.org/doi/10.15446/rl.2005.11.01.001)
5. Модельна навчальна програма «Іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти Url: [ІМ ПРОГРАМА 5-9кл Редько та ін..pdf - Google Диск](#)
6. Загальна психологія: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / С.Д. Максименко, В.О. Зайчук, В.В. Клименко, В.О. Соловієнко. / За заг. ред акад. С.Д. Максименко – К.: Форум. – 2000. – 543с.
7. Масловська Н. Розвиток інтелектуально-пізнавальних та творчих здібностей на уроках іноземних мов. 2023 Url: [РЕКОМЕНДАЦІЇ з розвитку інтелектуально – пізнавальних та творчих здібностей учнів на уроках іноземної мови \(naurok.com.ua\)](#)
8. Савченко Ю.Ю. (2014). Розвиток емоційного інтелекту учнів молодшого шкільного віку. Освіта та розвиток обдарованої особистості, (12), 16с.

9. Гондарева Г. В. (2013). Концепція розвитку емоційного інтелекту старшокласників у навчально-виховному процесі. Таврійський вісник освіти, (2), 264 с.
10. О.А.Хоменко. Вікові та психологічні особливості учнів 6-х класів, 2014
Url: [О.А.Хоменко. Вікові та психологічні особливості учнів 6-х класів \(slideshare.net\)](http://www.slideshare.net/O.A.Homenko/vivoviy-ta-psihologichni-osoblivosti-uchniv-6-x-klasiv)
11. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : Монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
12. AlZboon, S. O. Social Adaptation and Its Relationship to Achievement Motivation among High School Student in Jordan. International Educational Studies. 2013. Vol. 6, No 10. Pp. 69. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1068713.pdf>
13. Дзеньдзьора, Н. І. Проведення індивідуального заняття за методом рольової гри: навч.-метод. посіб. / Н. І. Дзеньдзьора // Психологія і педагогіка. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2013. 25 с.
14. Близнюк О.І., Панова Л.С.: «Ігри у навчанні іноземних мов». К. Освіта, 1997.
15. Abramkina, O.G. (2003). Educational dialogue as the means of forming the communicative culture of students. PHD dissertation. Orel, 243 pp.
16. Дубасенюк, О. А. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності: монографія / О. А. Дубасенюк, Т. В. Семенюк, О. Є. Антонова. – Житомир: Житомирський державний університет, 2003. 192 с.
17. Минигалиева М.Р. Взаимопонимание субъектов психологического консультирования: компоненты и процессы развития / М.Р. Минигалиева // Журнал практикующего психолога. — 2002. — Вып.8 — С. 37—52.
18. Issues in modern foreign languages teaching / [edited by Kit Field]. – London: Routledge/Falmer, 2000. – 287 p.

19. Дзеньдзюра Н. І. Проведення індивідуального заняття за методом рольової гри: навчально-методичний посібник / Н. І. Дзеньдзюра // Психологія і педагогіка. – Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2013. 38 с.
20. Crookall, D., Linking language learning and simulation/gaming. / D. Crookall, R. L. Oxford (Eds.) //Simulation, gaming, and language learning. – New York: Newbury House, 1990. – 250p.

Додаток А

Прочитай наведені нижче твердження і, якщо ти з ними згоден, — поряд напиши «так», а якщо думка тебе не стосується, то напиши поряд «ні». Будь відвертий.

П.І. _____ Скільки тобі років

1	Починаючи працювати на уроці, я сподіваюся на успіх.	
2	Зазвичай на уроках я активно працюю, часто піднімаю руку, коли потрібно відповісти на питання.	
3	У мене поки немає планів на майбутнє.	
4	Якщо навчальний матеріал мені не зрозумілий, я прагну в ньому обов'язково розібратися або самостійно, або за допомогою вчителя чи однокласників.	
5	Я обов'язково хочу досягти успіху в навчанні.	
6	Навіть якщо мені предмет не подобається, я все одно прагну отримати з цього предмета хороші оцінки.	
7	Якщо задача дуже важка і незрозуміла для мене, то я відмовляюся її розв'язувати.	

8	Якщо мені хочуть доручити відповідальне завдання, то я спробую знайти поважну причину і відмовитися від доручення.	
9	При зустрічі з труднощами я шукаю способи їх подолання.	
10	Я — цілеспрямована та наполеглива людина.	
11	Якщо я отримав «погану» з навчального предмета, то обов'язково намагаюся її виправити.	
12	У мене є вже плани на майбутнє.	
13	Мої близькі люди вважають мене ледачим.	
14	Для мене дуже важливо робити свою справу якомога краще, навіть якщо через це у мене виникають непорозуміння з друзями.	
15	Мої батьки мене дуже вимогливо контролюють.	
16	Я часто сумніваюсь в успіху при виконанні відповідальної справи.	
17	При невдачі я відмовляюся від поставленої цілі.	
18	Успіх у моєму навчанні залежить від моєї цілеспрямованості й наполегливості, а не контролю батьків.	
19	Якщо я чогось сильно хочу, то я обов'язково прагну це здійснити.	

20	Якщо я не можу впоратися з певним завданням, я не переживаю через те, що мене будуть лаяти або засуджувати.	

Дякуємо за відповіді і твій час.

Модифікація опитувальника А.А. Реана

«Рівень мотивації учнів»

(для учнів 5х—9х класів)

Ключ до опитувальника:

Відповідь «Так» — питання № 1, 2, 4, 5, 6, 9,10, 11, 12, 14, 18,19.

Відповідь «Ні» — питання № 3, 7, 8, 13, 15, 16, 17, 20.

Критерії оцінки результатів опитування пропонуються такі:

- **від 0 до 13 балів** — виражена мотивація на невдачу, учень вважає для себе більш важливим уникнути якої-небудь неприємності, помилки, неспіху, ніж спробувати досягти певного результату в діяльності;
- **від 14 до 17 балів** — мотиваційний полюс яскраво не виражений, проте той, хто набрав 14 балів, може вважатися таким, що має тенденцію до уникнення невдачі, а 17 балів — схильний до вияву тенденції до досягнення успіху;
- **від 18 до 20 балів** — яскраво виражені мотивація на успіх, прагнення до досягнень у діяльності й у спілкуванні, цілеспрямованість.

